

Қосымша

11- сынып білім алушылары үшін қазақ тілі мен әдебиетінен қорытынды аттестацияны (эссе) өткізу және бағалау туралы әдістемелік ұсынымдар

1. Жұмыс дәптердің сыртқы бетін толтыру 10- жолдан басталады

11 «А» сынып оқушысы
Тілеуберді Санжардың
қазақ тілі мен әдебиетінен
жазған (эссе) емтихан жұмысы

2. Эссе тақырыбы бірінші жолға 2,5 сантиметр жерге жазылады.

3. Жазба жұмысын тексерген соң жол тастамай, жұмыс жұмысына балл қойылады.

4. Эссе тақырыбы мен жұмыс мәтінінің арасында жол қалдырылмайды.

5. Жұмыстан кейін қызыл/жасыл түсті қаламмен дәптердің шетіне эсседегі сөз саны жазылады.

Бағалау

1. Әдеби тақырыпқа шығарма тексергендей, орфографиялық және тыныс белгісінен кеткен қателерде сол белгілер қойылады. Жіберілген қатенің асты сызылады, бірақ түзетілмейді.

2. Кеткен қатенің белгісі дәптердің шетіне қойылады.

3. Бағалау критерийі бойынша балл тексеру парағына қойылады.

4. ҚР БҒМ ҰТО-мен бірлесіп әзірлеген **ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛДЫҢ (ЭССЕ ЖАЗУ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР) 3 ЖӘНЕ 5-ТАРМАҚТАРЫНА СӘЙКЕС БАЛЛ БАҒАҒА АУЫСТЫРЫЛАДЫ.**

5. Баға тырнақшасыз қойылады. Баға бөлшек түрінде, түсініктемесімен қойылады (мазмұны / сауаттылығы және сөздің нақты дәлдігі) Мысалы: 5/5 (өте жақсы/өте жақсы)

6. Бұдан кейін жол қалдырылмастан пікір жазылады. **Пікір барлық жұмысқа жазылады.** «Пікір» деген сөз жазылмайды.

7. Одан кейін емтихан комиссиясы мүшелерінің қолы қойылады. (мұғалімдердің аты-жөні жазылады.)

Тексеру парағын ертерек жасап қою керек. Тексеру парағында сол білім беру ұйымының штампы және емтихан өткізу күні қойылады. Парақта автордың тегі, сыныбы және эссе тақырыбы жазылады.

1. Парақты тексеруші мұғалімдер толтырады. Емтихан комиссиясының құрамына енген 2 мұғалім балдарын қояды. Егер екі емтихан алушының қойған балдарында болмашы айырмашылық анықталса, онда қорытынды балл сандары дөңгелектеу ережелеріне сәйкес

дөңгелектеумен екі емтихан алушының орташа арифметикалық балдары ретінде анықталады.

2. Тексеру парағы жұмысқа тіркелінеді. Мектептің штампты қойылады.

Бағалау парағы

Автордың ТА	
Сынып	
Эссе тақырыбы	

Эссе мазмұнын бағалау өлшемдері

Әдеби тақырып және еркін тақырып бойынша сауаттылығы және сөзінің нақты дәлдігі төмендегі кестеде көрсетілген өлшемдермен бағаланады.

Бағалау өлшемдері (әдеби тақырыпқа берілген эссе)	балдары
Эссе тақырыбын ашу тереңдігі және пікірлердің сенімділігі	
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбын ашады, өз көзқарасын тұжырымдайды, өз тезистерін сенімді дәлелдейді	3
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбын ашады, өз көзқарасын тұжырымдайды, бірақ тезистер жеткіліксіз сенімді негіздемейді	2
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбын үстірт ашады және/немесе өз тезистерін негіздемейді	1
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбын ашпайды	0
Емтихан тапсырушының эссе тақырыбы бойынша өз пікірін дәйектеуі	
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбына сәйкес келетін мәселе бойынша өз пікірін білдірді және осы пікірді растау үшін кем дегенде екі дәйек келтірді	3
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбына сәйкес келетін мәселе бойынша өз пікірін білдірді және осы пікірді растау үшін тек бір ғана дәйек келтіреді	2
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбына сәйкес келетін мәселе бойынша өз пікірін білдірді, бірақ дәйектер келтірген жоқ, немесе емтихан тапсырушының пікірі жұмыста көрсетілген жоқ, немесе емтихан тапсырушы өз пікірін эссе тақырыбына сәйкес келмейтін мәселе бойынша білдірді	1
Эссенің композициялық тұтастығы және логикалық жүйелілігі	
Эссе композициялық тұтастығымен сипатталады, пікірлердің бөліктері логикалық байланысты, ой біртіндеп дамиды, дәлелденбеген қайталаулар және логикалық жүйеліліктің бұзылулары жоқ	4
Эссенің бөліктері бір - бірімен логикалық байланысты, бірақ композициялық тұтастықтың бұзылуы орын алған: ой қайталау, және/немесе баяндау жүйелілігі бұзылған (оның ішінде пікірдің ішкі ой бөліктерінде), және/немесе эссе тақырыбынан ауытқу бар	3
Эсседе композициялық ой бақыланбайды, және/немесе баяндау жүйелілігінде өрескел қателер жіберілген, және/немесе эссенің бөліктерінің арасында және бөліктерінің ішінде байланыс жоқ	2
Әдеби тақырыпқа жазылған эссе үшін балдардың ең жоғары саны	10

Еркін тақырыпқа жазылған эссенің мазмұнын бағалау өлшемдері

Бағалау өлшемдері (еркін тақырыпқа берілген эссе)	балдары
Эссе тақырыбын ашу тереңдігі және пікірлердің сенімділігі	
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбын ашады, өз көзқарасын тұжырымдайды, өз тезистерін сенімді дәлелдейді	3
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбын ашады, өз көзқарасын тұжырымдайды, бірақ тезистер жеткіліксіз сенімді негіздемейді	2
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбын үстірт ашады және/немесе өз тезистерін негіздемейді	1
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбын ашпайды	0
Емтихан тапсырушының эссе тақырыбы бойынша өз пікірін дәйектеуі	
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбына сәйкес келетін мәселе бойынша өз пікірін білдірді және осы пікірді растау үшін кем дегенде екі дәйек келтірді	3
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбына сәйкес келетін мәселе бойынша өз пікірін білдірді және осы пікірді растау үшін тек бір ғана дәйек келтіреді	2
Емтихан тапсырушы эссе тақырыбына сәйкес келетін мәселе бойынша өз пікірін білдірді, бірақ дәйектер келтірген жоқ, немесе емтихан тапсырушының пікірі жұмыста көрсетілген жоқ, немесе емтихан тапсырушы өз пікірін эссе тақырыбына сәйкес келмейтін мәселе бойынша білдірді	1
Эссенің композициялық тұтастығы және логикалық жүйелілігі	
Эссе композициялық тұтастығымен сипатталады, пікірлердің бөліктері логикалық байланысты, ой біртіндеп дамиды, дәлелденбеген қайталаулар және логикалық жүйеліліктің бұзылулары жоқ	4
Эссенің бөліктері бір - бірімен логикалық байланысты, бірақ композициялық тұтастықтың бұзылуы орын алған: ой қайталанатын, және/немесе баяндау жүйелілігі бұзылған (оның ішінде пікірдің ішкі ой бөліктерінде), және/немесе эссе тақырыбынан ауытқу бар	2
Эсседе композициялық ой бақыланбайды, және/немесе баяндау жүйелілігінде өрескел қателер жіберілген, және/немесе эссенің бөліктерінің арасында және бөліктерінің ішінде байланыс жоқ	1
Еркін тақырыпқа жазылған эссе үшін балдардың ең жоғары саны	10

Сауаттылығы және сөзінің нақты дәлдігін бағалау өлшемдері

Емтихан тапсырушының сауаттылығын және сөздерінің нақты дәлдігін бағалау өлшемдері	Балдары
Орфографиялық нормаларды сақтау	
Орфографиялық қателер жоқ, немесе бір қате ғана жіберілді	2
Екі-үш қате жіберілді	1
Төрт (ҚГБ)/ бес (ЖМБ) және одан көп қате жіберілді	0
Пунктуациялық нормаларды сақтау	

Пунктуациялық қателер жоқ, немесе екі қате ғана жіберілді	3
Үш-төрт қате жіберілді	2
Бес және одан көп қате жіберілді	1
Грамматикалық нормаларды сақтау	
Грамматикалық қателер жоқ немесе бір қате жіберілді	3
Екі қате жіберілді	2
Үш және одан көп қате жіберілді	1
Сөйлеу нормаларын сақтау	
Сөйлеу қателері жоқ немесе екі қате ғана жіберілді	2
Үш-төрт қате жіберілді	1
Бес және одан көп қате жіберілді	0
Өлшемдер бойынша эссе балдарының ең жоғары саны	10

Методические рекомендации по проведению и оценке экзаменационных работ (эссе) по русскому языку и литературе

1. Заполнение внешней страницы рабочего листа начинается с 10-ой строки

Экзаменационная работа по русскому языку и литературе (эссе) обучающегося 11 «А» класса ФИ

2. Пишется тема эссе на первой строчке, отступ 2,5 сантиметра.
3. После проверки письменных работ выставляются общие баллы за работу.
4. Между темой эссе и текстом работы строка не оставляется.
5. В конце работы красным/зеленым цветом записывается количество слов в эссе.

Оценивание

1. При проверке эссе орфографические и пунктуационные ошибки обозначаются общепризнанными знаками. Допущенная ошибка подчеркивается, но не исправляется.
2. Отметка об ошибке ставится за полями тетради.
3. Баллы проставляется в проверочном листе по критериям оценивания.
4. Баллы переводятся в оценку согласно п.п 3 и 5 МЕТОДИЧЕСКОГО ПОСОБИЯ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ И ЛИТЕРАТУРЕ (РЕКОМЕНДАЦИИ ПО НАПИСАНИЮ ЭССЕ), разработанного МОН РК совместно с НЦТ.
5. Оценка выставляется без кавычек. Оценка выставляется в виде дроби (*содержание/грамотность и фактическая точность речи*) с расшифровкой. Например: 5/5 (отлично/отлично)
6. Далее пишется комментарий без пропуска строки, отступ 2,5 см. Комментарии пишутся всем. Слово "Комментарий" не пишется.
7. После чего подписывается членами экзаменационной комиссии. (пишутся фамилии учителей).

Проверочный лист нужно приготовить заранее. В проверочном листе проставляется штамп той же организации образования и дата проведения экзамена. На листе пишется фамилия автора, класс и тема эссе.

1. Лист заполняется проверяющими учителями. 2 учителя, вошедшие в состав экзаменационной комиссии, выставляют баллы. Если выявлена незначительная разница в баллах, выставленных двумя экзаменаторами, то итоговые баллы определяются как среднеарифметические баллы двух экзаменаторов с округлением в соответствии с правилами округления.
2. Проверочный лист прикладывается к работе.

Штамп школы

Проверочный лист

ФИ автора	
Класс	
Тема эссе	

Критерии оценивания содержания эссе

Критерии	Дескрипторы	Баллы	
Глубина раскрытия темы и убедительность суждений 2 балла	убедительное осмысление предложенной темы	1	
	эссе не соответствует основной теме	0	
	выделение проблемы	1	
	неверно выделена проблема или проблема не обозначена	0	
Аргументация 3 балла	наличие аргумента(-ов) из художественного произведения, соответствующего теме эссе	1	
	отсутствие аргумента(-ов) из художественного произведения	0	
	наличие аргумента(-ов) из других источников, подтверждающего позицию автора	1	
	отсутствие аргумента(-ов) из других источников, подтверждающего позицию автора	0	
	наличие индивидуальной позиции автора	1	
	отсутствие индивидуальной позиции автора	0	
Композиционная цельность и логичность	наличие композиционной цельности, части высказывания логически связаны, мысль последовательно развивается	1	
	нарушена композиционная цельность	0	

3 балла	наличие внутренней логики, умение идти от частного к общему, от общего к частному	1	
	нарушена последовательность изложения мысли во всех частях работы, нет внутренней логики	0	
	оригинальность (интересные сцепления, неожиданные повороты), новизна выводов	1	
	не продемонстрирован индивидуальный и творческий подход	0	
Речевая культура 2 балла	использование художественноизобразительных средств и стилистических фигур	1	
	однообразии грамматического строя речи, бедный словарь	0	
	эмоциональность, живость речи	1	
	низкое качество речи	0	
Максимальный балл		10	

Критерии оценивания грамотности и фактической точности речи эссе

Критерии	Дескрипторы	Баллы	
Орфография 3 балла	орфографических ошибок нет или допущена 1 негрубая ошибка	3	
	допущено 1-2 ошибки	2	
	допущено 3-5 ошибки	1	
	допущено более 5 ошибок	0	
Пунктуация 3 балла	пунктуационных ошибок нет или допущена 1 ошибка	3	
	допущено 2-3 ошибки	2	
	допущено 4-5 ошибки	1	
	допущено более 5 ошибок	0	
Соблюдение грамматических норм 2 балла	грамматических ошибок нет или допущена 1 ошибка	2	
	допущено 2-3 ошибки	1	
	допущено более 4 ошибок	0	
Соблюдение речевых и стилистических норм 2 балла	стилистических и речевых ошибок нет или допущена 1 ошибка	2	
	допущено 2 - 3 ошибки	1	
	допущено более 3 ошибок	0	
Максимальный балл		10	